

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Chronicon Cisterciensis Ordinis

Le Mire, Aubert

Coloniae Agrippinae, 1614

De Monialibus Sanctitate conspicuis in Rameia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11259

*Gerardi
mentio in
vita B.
Idæ Ni
uellenfis.*

per *Helluuidem* Abbatissam Niuellensem, & *Gerardum* Iachæ toparcham donato, claustrum cum Ecclesia exstruxerunt. Obijt illa anno 1215. hic verò an. 1216.

Virgines porrò cum antea, more aliarum, liberiùs & ferè seorsim viuerent, rigidiorè disciplinæ modū an. 1501. amplexę sunt.

Cœnobium hoc nulli tota Brabantia facile cedit, siue amplitudinem spectes, siue situm, siue quid aliud commendabile. Locus in siluæ secreto, sacris vsibus conuenienti; ædificia amplitudine & specie eximia sunt adornata, porticibus, officinis, fontibus eleganter instructa. Numerus virginum excedit, hoc exulcerato tempore, sexagenarium. Hæc ex eius loci archiuis Io. Baptista Grammaius in sua Brabantia commemorat.

DE MONIALIBVS SANCTITATE
conspicuis in Rameia.

B *Ida Niuellenfis*, virgo & monialis in Rameia, migravit ad Dominum anno millesimo ducetesimo tricesimo primo, ætatis tricesimo secundo; expletis in ordine Cistertiensi annis amplius sexdecim. Vitam eius scripsit vir quidam religiosus atq; eruditus, instituti, vt arbitrò, Cistertiensis, quæ apud me est manuscripta, & in Rubræ Vallis cœnobio apud Bruxellam.

B. Ida

B. Ida Leuuenfis, itidem virgo & monialis, floruit circa annum millesimum ducentessimum tricesimum, vt opinor. Historia vitæ eius, auctore anonymo, sed erudito, exstat apud me in veteri codice, & Tomo II. Hagiologi Brabantinorum in Rubræ Vallis monasterio apud Bruxellam.

Apud Montes Hannoniæ visitur *Locus* *Locus*
Spinofus B. Maria, quod *Spinlieu* vulgò nun- *Spinofus*
cupatur. Fuit locus iste spinis ac sentibus *B. Mariæ*
olim plenus, & primùm ab Eremita quo- *in Han-*
dam inhabitatus. Quo in loco postea nobi- *nonia.*
lissima Virgo *Beatrix Lensiensis*, castitatis
seruandæ ergò, dotem suam matrimonia-
lem, seseque Christo offerens, anno circiter 1216.
millesimo ducentesimo decimosexto, ceno-
bium inchoauit, & ordinis Cistertiensis ha-
bitum induit.

Ioanna porrò *Constantinopolitana*, Flandriæ
& Hannoniæ Comitissa, prædijs & prouen-
tibus cœnobium istud liberaliter auxit; vt
constat ex diplomatibus aliquot, anno mil-
lesimo ducentesimo decimosexto datis.
Ita *Iacobus Guisianus* in manuscriptis Han-
nonicæ Chronicis.

Essenum cœnobium, *Virginum*, apud Fri- *Essen in*
fios, vulgò *Essen*, non procul Groninga, eo *Frisia.*
in agro, qui præfectura suburbana conti-
netur, ad annum Christi millesimum du- 1216.
centessimum decimum sextum institutum

fuit, auctore *Theodorico* quodam sacerdote Groningano : quod ex nomine loci, in quo conditum est, *Essenū* primò, deinde *Iessaum* nuncupatum; nunc prius nomen retinet. Institutum hoc ab Othone Episcopo Ultraie-tino, è Lippiésium Comitum familia, Bernardi filio, præsentè inspectum, & confirmatum anno eodem. Sed tenuis in initio res, paucos intra annos plurimum incrementi cœpit. Familia virginum Cistertiensis illic collocata, præsesque collegio data Abbatissæ titulo. Ita ferè Vbbo Emmius in Frisiæ Chronicis.

1217. Anno 1217. Gualterus ex Abbate Pontiacensi creatur Episcopus Carnotensis in Gallia, obiitque an. 1233.

B. Verricus Prior Alnensis monasterij 15. die Decembr. in Domino obdormit. Exstat vita eius versibus Latinis conscripta per monachum quendam Alnensem, quam Gallicè reddidit Ioannes d'Afsignies cap. 46. exstat autem Latine apud Camberonenses.

Vallis florida in Brabant. *Vallis Florida*, in Brabantia virginum Abbatia, ex eo nomē istud sortita est, quod cum templi fundamenta iacta essent loco, qui hodieque *Vetus Abbatia & Capella pratum* vocatur, diuino monitu, iussu sit locum floribus sparsum petere, & huic rei oportuniorem futurum. Id factum, & prout reperta in orbem picta floribus planities, templum est exstru-

exstructum. Cœnobij fundatores Dux Brabantię & Toparchę Ottiniaci, Nethenarum, Bossuti, & Græfij. Benedictinæ primò fuere numero viginti, suntque Cistertiense institutum an. 1218. amplexæ. Abbatissa prima 1218.

Gentina Romam profecta, & ordinis, & cœnobij confirmationem impetrauit, & crucem reliquijs Sanctorum exornatam retulit, quæ etiam nunc magno honore adseruatur. Honorius Papa, qui primus cœnobium sua auctoritate muniuit, Priorissam vocat eius loci Antistitam; secuti verò Pontifices omnes Abbatissam. Henricus I. Brabantię eas & bona earum an. 1223. in suam recepit protectionem. Primæ Cistertienses, cum Beatrice illa celebri apud Liram Abbatissa, ex Lintrensi Valle Virginum venerunt. Ita Grammaius in sua Brabantia commemorat.

In historia vitæ Venerabilis Beatricis, fundator dicitur *Bartholomæus* cognomine *Lanio*, ciuis Thenensis, vir diues & pius: qui præter Vallem Floridam, fundauit quoque anno 1220. *Vallem Virginum*, apud Lintras in agro Tenensi, & *Nazarethum* apud Liram Brabantię opidum: vbi & sepultus quiescit. Exstat hæc vita MS. in Rubra Valle apud Bruxellas, libris tribus conscripta à Monacho quodam Ord. Cistertiensis. Obijt autem Beatrix anno millesimo ducentesimo sexagesimo octauo, fratrem ea habuit religiosum

*Vallis'
Virginã,
& Nazareth.*

Auerbodiensem, instituti Præmonstratensis.

Lintrensi porro monasterio Arnoldus Vvesenaliæ toparcha anno 1244. amplissimos proventus adiecit.

Anno 1218. sumptibus & expensis religiosi Comitis Gelrie Gerardi constructum est monasterium B. Virginis, pro Monialibus apud Ruremundam, quod S. Engelbertus Coloniensis Archiepiscopus perpetuæ Campensium Visitationi subiecit; in quo etiã D. Richardis Vidua prædicti Comitis relicta seculi pompa religiosam vitam duxit.

V. Danorum & Sclauorum Rex, patribus 1229. Cisterciensibus anno 1229. concessit, vt ipsorum Visitatores vitæ necessaria habeant apud exactores suos & villicos.

Anno eodem Conradus, filius Comitis Seynensis, primùm Villariensis in Brabantia, postea Cisterciensis Abbas, ab Honorio III. creatur Card. & Episcopus Portuensis. Obijt anno 1234. iuxta Ciaconium, aut an. 1225. iuxta Onuphium, qui dicit ipsum sepultum in vrbe Barenfi. Vide quæ diximus suprã an. 1147.

*Vallis
Rosarũ.*

Vallis Rosarum, Abbatia monialium in Brabantia, ad Netham flu. haud procul, à Duffelia, circa annum 1220. ædificatur ab Aegidio Bertantio, ex Baronibus Grimberganis oriundo: vt Gosuinus Bossutus refert
in vita

in vita B. Arnulfi Cornibantij. Huius loci monialis fuit B. Ida Louaniensis, cuius vita MS. exstat.

Portzetum, vulgò *Bortzet*, in agro Limburgensi, haud longè ab Aquif-Grani situm est. Cœnobium istud, salutaribus balneis, quæ in eo sunt, celeberrimum S. Gregorius, frater Theophanij Imperatricis, quam Otho II. vxorem habuit, à fundamentis exstruxit. Fuitque olim monachorum, quibus dispersis moniales instituti Cistertiensis anno millesimo ducentesimo vicesimo successere. Latius ista narrantur in historia manuscripta Porzetana, temporibus primæ Abbatissæ conscripta, in hunc ferè modum.

Beatus Gregorius, primus Abbas, & fundator huius loci, filius fuit Nicephori Bizantini Imperatoris, & frater Theophanij, quam vxorem habuit Otto Secundus. Hic autem Gregorius omnibus posthabitis, sub Abbate quodam Pachomio, monasticam vitam amplexus est, eiusque iussu sacros ordines suscepit, cui etiam moriēti in regimine successit. Fuit autem semel à Saracenis interceptus, & ad mortem vsque, grauius & turpiter vulneratus. Cùm autem varijs clareret miraculis, diabolus, cui à calumnia hoc nomen est, aliquot ei hostes dedit, sed vir sanctus eorum insidias Romam fugiendo declinauit. Vbi prius loca sancta visitauit, quàm Theophaniū sororē adiret.

Apud Molanum in
Nata. SS.
Belgij 4.
Novemb.

Verum mox sororis suae consilio, & sumptibus in urbe struxit cœnobium S. Saluatoris: in quo, dum præesset, multos Romanos à lasciujs saculi conuertit, & nobilium pueros cœlesti dogmate instruxit. Nobilis quidam nomine Ioannes, decem summarios auro & argento oneratos famulo Dei transmisit, quam eleemosynam beatus Abbas mox pauperibus dimisit. Quod percipiens memoratus nobilis, Deo inspirante, cœnobium beati viri adiit, atque ab eo sacrum habitum & monasticam suscepit disciplinam.

Cum autem Romanis ob sanctitatem & miracula esset admirandus, Otho Lotharingos adiens (indixerat enim Aquis-Grani Principibus suis curiam) virum tanti nominis à latere suo abesse noluit. Sed cum dictus Imperator sentiret eum tadium habere secularium negotiorum, obtulit ei construendum cœnobium extra Aquis-Grani Porzeti, eundemque locum tum propter Deum, tum propter virum sanctum, quibus poterat honoribus ampliauit. Ibidemque in senectute bona, pater monasterij, vitam presentem in eternam commutauit prid. Nonarum Nouemb. Sicut autem in vita, ita & postmodum mirabilia fecit; de quibus multa antiquitate, aut potius negligentia obsoluerunt. Caterum Abbas VVolfraamus, quem aqua Porzetana à calculo non liberabant, per sancti merita radicatus est liberatus. Vnde pro sui medici exaltatione & translatione sollicitus, vitæ historiam, casu non satis noto combustam, cum
Arnoldo

Arnoldo successore suo, iterum colligi fecit, potissimum & cortina, quam Theophanium obtulerat Colonia in Ecclesia sanctimonialium B. Mariae, quae vitam pijs fratris cum evidentibus capitulis continebat.

Arnoldus autem post preces & ieiunia, sacra membra iuxta summum altare deposuit. Non enim maiora ausus est, quia auctoritate Apostolica nondum canonizatus erat. Non multò post dispersi sunt monachi, quibus ex monte S. Saluatoris successerunt Abbatissa & sanctimoniales Ordinis Cisterciensis circiter quinquaginta, anno Domini millesimo ducentesimo vigesimo. Eae autem haecenus permanent, & natalem primi sui fundatoris celebrant. Haecenus ex Molano.

Meminit huius coenobij, & tabulae S. Nicolaum repraesentantis, ob miracula olim celebris, Cæsarius Heisterbacens. In Porceto, inquit, monasterio, quod iuxta Aquas-Grani situm est, tabula cubitalis est, imaginem beati Pontificis Nicolai ab umbilico & sursum in se representans, quam beatus Gregorius, Regis Graeciae filius, & coenobij eiusdem primus Abbas atque fundator, illuc aduexit. Dicitur eadem fuisse icona, quam barbarus, sicut in miraculis S. Nicolai legitur, tulit, & ad custodiam sui telonei posuit, cuius occasione ad fidem conuersus est, cum sua perdidisset, & casa imagine eadem recepisset. Plurima per eum virtutes facta sunt, maxime in praegnantibus. Tempore quodam cum ad domum cuiusdam

Lib 8.
Miracul.
cap. 78.

iustam honestam matronam in partu laborantis fuisse deportata, & contra eam ad parietem suspensa, ea hora qua partum edidit, ne parientem quasi attenderet, cunctis qui aderant intuentibus, tabula se vertit. Est autem eiusdem imaginis
 * al. ex-
 fa. facies oblonga, & * obesa, multa grauitatis & reuerentia, & in fronte caluities capilli, tam capitis, quam barbae, candida canitie. Nuper vero monachis cedentibus, sanctimonialis Ordinis nostri cum tabula locum receperunt. Haecenus Cæsarius.

1221. Circa annum Christi 1221. aut 1222. Guilielmus primùm Altifiodorensis, postea Parisiësis Episcopus, ab Ecclesia S. Antonij Parisiensis cõuentum sanctimonialium Cisterensium, Altifiodorum in locum qui dicitur
 Celle. Celle adduxit: vt loquetur Robert. in Chronico Altifiodorensi.

Colonien-
 sis vrbis
 canobia. In vrbe Coloniensi tria sunt monasteria Virginum Ordin. Cistertiensis. I. Speculum B. Mariae, vulgò in Seyen, anno 1221. propè Rhenum fundatum à Machtilde Comitissa de Seyen. II. Hortus B. Mariae anno 1300. à nobili quadam foemina cognomento Seyer, aut Geyer excitatus. III. Monasterium S. Apro martyri sacrum, non procul à porta Honoris. Sic ferè Erardus V Vinheimius in Sacratio Agrippinæ.

Tertio ferè lapide distat & à Colonia, haud procul à Bruela, Mons S. VV alpurgis, olim monialium

nialium, postea monachorum Ord. Cister-
tensis cœnobium: nunc verò destructum &
occupatum à Patribus Societ. Iesu.

Cratopolium tradit à Guderade coniuge
viri *Hermanni Geyer*, fundata duo monaste-
ria Virginum Ord. Cisterciensis, in diœcesi
Coloniensi, videlicet *Fontem B. Mariae in Villa*,
Nemore iuxta Burbach (vbi anno 1312. sepul-
ta est cum marito (& *Hortum B. Mariae*, circa
annum 1300. sub V Vicboldo Archiepiscopo
Coloniensi.

Anno 1222. Cæsarius Heisterbacensis *Cæsarius*
suos Dialogorum libros de Miraculis & hi- *Heister-*
storijs memorabilibus scribit: vt ipse testa- *bacensis.*
tur libr. 10. cap. 48. Scripsit & vitam Sancti
Engelberti Episcopi Coloniensis, ac mar-
tyris à Surio editam. Fuit diu Prior in Vil-
lario apud Brabantos.

Anno 1223. (alij volunt anno 1240.) fun-
datur cœnobium Virginum in *Bennickhouen*,
diœcesis Coloniensis, non procul à Lippia:
quod reformatum est anno 1477. item aliud
Monialium, quod vocatur *Honepa*, iuxta
Dauentriam.

Abbatiam *Suiuicanam*, fœminei sexus, *Suiuicane*
apud Teneramondam Flandriæ opidum si- *Abb. Vir-*
tam fundavit *Machtildis* Teneremondæ Do- *ginum in*
mina, mutato hospitali S. Aegidij, quod pau- *Flandria.*
lò antè struxerat, in cœnobium cum omni-
bus emolumentis & redditibus, quæ antè fuerant
hospi-

hospitalis, cum alijs de nouo fundis, cum suâ
tum aliorum liberalitate. quâ de re hoc ex-
stat diploma.

In nomine Patris & Filij & Spiritus sancti,
Amen. Sciat vniuersitas vestra, tam poste-
rûm quàm præsentium, quòd ego *Machtildis*
Domina de Toneremonda, in spe diuinæ
clementiæ cultum domus Domini amplia-
ri desiderans, domum S. Aegidij in Tene-
monde temporibus meis factam, cum suis
appendentijs, ad struendam Abbatiam san-
ctimonialium Ordinis Cisterciensis liberè
contuli, & approbauì. Eam verò cum suis
personis, & possessionibus, nec non & om-
nibus bonis à me, vel ab alijs collatis, vel in
posterum conferendis, sub nostra, ego, & di-
lectus filius meus Robertus, nec non & suc-
cessorum meorum protectione suscepimus,
vt autem ampliori dicta nostra domus gau-
deret beneficio, bonis à nostris feudalibus ad
opus Abbatiae in manus nostras resignatis,
scil. terra Regnoti, & terra Heribrandi, nec
non & bonis à nobis intuitu diuinæ remun-
erationis collatis, scil. Peerbroech, & Meer-
broech ad nos pertinente, Brulo, Molendi-
no iuxta Fossatum apud Tene-
monde, decima nostra in Hamme, decima de Herde-
bure, & piscatione cum vna naue in aqua, quæ
vocatur Denre, à Molendinis, supra eam do-
nauimus. Hæc autè supra dictæ domui sicut
iustè

iustè modo possidet, vel in posterum possidebit, liberè confirmamus. & ne aliquis supra dictæ domui violentiam inferre attentauerit, præsentès litteras sigillorum nostrorum munimine corroborauimus, quòd si quis ausu temerario nostræ donationi contraire præsumpserit, sciat se indignationem Dei omnipotentis, & nostram incursum. testes Ioannes Archidiaconus Brabantia, VVilhelmus Archidiaconus in Antuerpia, Cameracensis Diocesis, Ghiselbertus presbyter de Gandauo, Arnulphus presbyter de Opvvyck, VVilhelmus de Betunia, Hugo de Gandauo, Sigerus frater eius, Giselbertus de Raffenghem, Ioannes de Betunia, AEgidius de Morseka, Margareta de Tenere monde, Margareta de Betunia, Machtildis Domina de Raffenghem, Actum anno millesimo ducentesimo vigesimotertio, v. Idus Octobris. Ita Dauid Lindanus in sua Tene ramonda eruditissimè descripta.

Abbatia ista nunc subest visitationi Prioris S. Saluatoris Antuerpiensis, ex commissione Reuerendissimi Domini Cistertien-
sis.

Anno 1225. fundata est Abbatia *Gratia Dei*, in Anglia.

Henricus Vratislauensium Dux, *Trebni-
ciense* monasterium virginibus Cistertien-
sibus circa hunc annum exstruxit: teste Cro-
mero

mero Polonicorum Annal. libro septimo.

Anno 1226. fundata est Abbatia *S. Eduardi*, in Scotia.

Viridariū
S. Mariæ.

Viridarium B. Mariæ, vulgò *Vergier*, celebre est monialium cœnobiū, inter Duacū & Cameracū. Huius exordia Toparchæ *Oisiacensi*, circa annum Christi 1227. adtribuunt. Est autem Oisiacensis ditio, vulgò *Oisy*, pagorum seu vicorū aliquot dominio hodieq; nobilis, haud longè à Cameraco. Habuitq; ea potentes olim Toparchas, & cœnobiorū aliquot conditores. Lege ea quæ infrà à nobis de Valcellensi Abbatia dicentur.

Anno eodem fundata est Abbatia *Regalis Montis*, in d. Bellouacensi.

B. Iuetta, Inclusa, apud Huyum d. Leodiensis opidum, cū annis aliquot ante obitū iuxtà consuetudinem Ord. Cisterciensis vixisset, an. 1227. die 13. Ianuar. in Domino obdormit. Vitam eius scripsit Hugo Floreffensis religiosus, instituti Præmonstratensis, quā habeo manuscriptē: exstatque eadem in monasterio S. Trudonis, d. Leodiensis. Pater eius factus est monachus Villariensis, vt cap. 14. dicitur. Filius eius senior fuit Abbas Aureæ Vallis, Ord. Cisterciensis, vt ex cap. 58. constat. Filius iunior fuit monachus cœnobiij Trium Fontium, eiusdem instituti; vt cap. 31. narratur. De eadem Molanus in Natalibus Sanctorum Belgij.

Poun-

Poundense monasterium, situm est apud Rauensburgum, vulgò Poundum nuncupatum: de quo sic Bruschius. Huius exordia debetur pijs aliquot virginibus, qua an. 1227. conuenientes, exstructoq; oratorio apud Sefeldam vicum Acconiani Lacus, sub cura Abbatis Salemitani primum habitarunt. Inde post annos sex migrates, apud Pusium montē, haud longè à Sulgornio Dapiferorū VV alburgensium opido, annis etiā aliquot substiterunt, iam numero auctiores. Demum fautorē nacta Conradū Pincernā à VVintersteten & Dominū in Nyssen, an. 1241. in Poundingo vico stabilem sedem fixerunt, estq; monasterium ab Henrico Thanensi, Episcopo Constantiensi consecratum. Sepulti sunt in eo Conradus fundator cum vxore sua Guta, & filia Irmengarde, qua obitum mariti sui Conradi Pincernæ, Smalnetani, hic facta est monialis, & post Abbatissa. Ita Bruschius in Chronologia Germaniæ.

Tria sunt, in Flandriæ Comitatu, Virginum Cistertiensis instituti cœnobita, quæ Belli Prati gaudent nomine, suntq; singula fluuijs diuersis adsita. De ijs pauca quædam ex ordine dicam.

Bellopratense monasterium, ad Teneram, haud longè à Gerardi-Monte opido, matrona diues ac nobilis Aleidis Boulaicensis, anno 1228. fundauit dotauitq;. Est autē Boularia, arx memorato opido vicina, Baronatus, vt loquuntur, hodie titulo insignis.

Bello-

Bellopratense cœnobium ad Scarpum flu. olim extra muros Duacenæ vr̄bis sitam, tutione, nunc loco intra muros floret. Debet id initia sua Duacensi Begginarum conuentui, quas inter *Frehindis* animosior, cæteras ad monasticum Cistertiense institutum amplectendum excitauit.

1218. Eoq̄ue fine tradunt ipsam ter Romam iter instituisse, votiq̄ue compotem, anno ferè millesimo ducentesimo decimo octauo, inde cum gaudio reuersam.

Bellopratense tertium hoc nomine cœnobium, ad Lisam, inter Aëriam & Armentariam opida, conditum iacet, haud longè à Mergemo opido, quod Minariacum in Antonini Pij Itinerario nuncupari quidam existimant. Galli *Meruillam* vocant, quasi *Mauvronti villam*, qui S. Amatum Senonum Episcopum, ab Ebroino in exilium pulsum, illic suo in prædio fouit, Broillensi monasterio excitato: quod nunc est illustre Canoniorum S. Amati collegium, Mergemo Duacum, Normannis per Belgicam grassantibus, translatum.

Rostam siue Rostenium, vulgè *Rosten*, Alostani agri cœnobium Iacobus Marchantius, in suis de Flandria commentarijs, tradit anno 1228. fundatum.

B. Arnulphus Villariensis.

B. Arnulphus Villariensis religiosus, cognomento *Cornibout*, prid. Kal. Iulij piè moritur,

ritur, expletis in Ordine Cisterciensi annis sex & viginti. Vitam eius scripsit Fr. Mosch^o Atrebatⁱ 1600. editam: item Gosuinus Bofutensis, Cantor Villariensis, quem Moschus frustra quæsiuit, Exstat autem apud me manuscriptus, cum alijs varijs Beatorum vitis, ex ordine Cisterciensi. Exstat item Gallicè apud Ioannem d'Asignies.

Argentonium virginum est cœnobium in Brabantia Gallicana. Hinc cœnobio in tractu Gemblacensi exstruendo instruendoque Guilielmus Haretonus & Ida, cum pitum opulenti coniuges, anno 1229. è Grandi Valle moniales euocarunt, & prædia censufque adtribuerunt; Paruuetano Toparcha anno 1232. annuente. Huius loci moniales Abbatem Villariensem solent agnoscere Superiorem, nunc autem Alnensem.

Vvalteri Brauia, virginum quoque est Abbatia, sita in Gallo-Brabantia. Nomen hoc illi datum à *Vvaltero* illustri Equite, qui ante annos amplius quadringentos cœnobium in vico hæreditario nunc cognomine, instituit, iam olim celebre, & Thomæ Cantipratani ævo, *sanctarum altricem virginum integraque pietatis hospitium*. Disciplinam & ædificia per hereticos vastata restituit Ioanna Vessem, Abbatissa ex Valle Ducis, per Sereniss. Albertum Austriacum euocata. Subest monasterium visitationi Villariensium.

P

Apud

Apud Ruremundam, orbem Mosæ flumini adsitam, *Gerardum* eo nomine tertium Geldriæ Comitem, monialibus instituti Cisterciensis cœnobium ædificasse lego. Præfatus huius annos viginti & septem, obiitq; salutis anno millesimo ducentesimo vigesimo nono, hic conditus.

Fuit illi vxor pientissima *Richarda*, quæ marito defuncto monasticen amplexa est, & loci huius Abbatissa, an. 1231. ipso D. Matthæi festo, piè obdormiuit.

Est & alterum Virginum in Geldria cœnobium, quod *Vallis Comitis* nuncupatur. In stud Otho III. cognomento Claudus Geldriæ Comes, & Philippa eius vxor, Comitis fani Sancti Pauli filia, excitarunt. Obijt Otho anno 1272. cum annos duos & quadraginta præfuisset: Philippa verò anno millesimo ducentesimo sexagesimo quinto.

*S. Simon
Alnensis.*

Anno 1229. *Beatus Simon Alnensis* monasterij Conuersus, in diœcesi Leodiensi, VIII. Idus Nouembris, multis miraculis clarus in Domino obdormit. Vitam & miracula eius descripsit Franciscus Moschus, Atrebatino anno millesimo sexcentesimo typis edita. Meminit eiusdem Cæsarius libr. 3. cap. 33. & Vitriacus Histor. Occid. cap. 14. sed suppresso nomine.

*Marquetta
in Flā-
dria.*

Marquetta, sesquimillari ab Insulis siue Lilla, Flandriæ emporio, in vico cognomine sita

nefita, nominatissimum est Virginum cœnobium: quod à *Ioanna Constantinopolitana* Flandriæ & Hannoniæ Comitissa, anno millesimo ducētesimo tricesimo fundatum, tradit Meyerus in Annalibus Flandrię, virginibus eius instituti primis cūm Abbatissa *Bertha Molenbaisia* ex Rameia Brabantia monasterio accitis.

Est autem Princeps ista, cum coniuge suo *Ferdinando* Lusitano, ibidem honorifico tumulo condita.

Vetusto ac proprio nomine cœnobiū istud *Reclinatorium B. Maria* nuncupatur: cuius, itemque *Berthæ* primæ Abbatissæ ex Aquiria euocatæ, Thomas Cantipratanus meminit lib. 2. Apum cap. 54.

Vallis Ducis, Virginum cœnobiū, apud filiam Merdaliā, secundo lapide à Louanio, fert nomen & exordiū suum acceptum *Henrico* II. Lotharingiæ Brabantiaęq; Duci, qui, ut in Chronico MS. Villariensi legitur, monasterium se excitaturum vouerat, si prole mascula ex coniuge suscepta bearetur. Itaque filio auctus & voti reus, hunc locum Cisterciensi familiæ cum annuis vectigalibus obtulit: idque *Gregorio* I X. Pontifice Maximo, & Capitulo, ut vocant, eius ordinis generali mox placuit.

Dedit porrò inter cętera *Henricus magnā*, ut *Dinter* in Brabantia historia MS. loquitur,

*Vallis
Ducis in
Brabantia*

tur, *decimam Isca superioris*: quod monasterio vicinum est municipium, I. Lipsi natalibus superbum. Idem Dinterus narrat Henrico filiam fuisse *Margaritam*, hinc primam monialem, postea Abbatissam. Obijt autem Idem Dux anno 1247. apud Villarienses honorificè cõditus. Vide Barlandum in Chronicis Ducum Brabantia cap. 40.

Chronographus Villariensis tradit huius cõnobij curam (Paternitatem vulgò vocant) Villariensibus an. 1233. commissam.

Thomas Cantipratanus libr. 2. Apum refert Henricum II. Brabantia Ducem Margaretae filiae suae hoc monasterium preparasse, eiusque primam Abbatissam *Aleydem* fuisse, naturali ingenio, virtute, & gratia caram. Dictae Margaretae tumulus ibidem, visitur in medio choro monialium. Valli Ducis *Ioanna Mudæa* Abbatissa nunc praest, Gabrielis Mudæi Iureconfulti celeberrimi à nobis in Elogijs Belgicis laudati neptis ex filio: quae monasterium vetustate collapsum quotidie instaurat.

Seligentalense monasterium, Virginum, vulgò *Seeligent al*, sic ab Hundio describitur: *Ludomia, siue Ludmilla, Bohemia Ducissa, primam Alberto à Pogen potentissimo Comiti, secundò Ludouico Duci Bauariae nupta, cum marito suo posteriore an. 1231. esset viduata, Landeshouta in suburbano cõnobium excitauit ac dotauit, ibidem*

dem honorificè condita. Ita Hundius libro citato.

Est & Furtencellense monasterium, loco ameno situm in inferiori Bauaria; de quo sic Hundius: *Cellam hanc, inter Oenunx & Virsum amnes, inchoat amper Hartvvicum, Sacellatum Othonis & Henrici Ducum Bauaria Canonium Pataviensem, dictus Henricus inferioris Bauaria Dux perfecit.* Ita Hundius in Metropol. Salisburgenfi.

B. *Ida Niuellensis*, monialis in Rameia Brabantie monasterio, anno Christi 1231. ad meliorem vitam transit, expletis in ordine Cisterciensi 26. annis & 9. mensibus. Scripsit vitam eius vir quidam religiosus, iussu Abbatis sui, ut in Prologo dicitur: sed nomen non exprimitur. Exstat illa apud me manuscripta, itemque in Rubra Vallis monasterio, apud Bruxellam, tom. 2. Hagiologi Brabantinorum. Vbi & liber Miraculorum post vitam eius patratorum legitur capitibus decem. De eadem agit Molanus in Natalibus Sanctorum Belgij, & ad Vsuardum 29. Novembris.

B. *Ida Niuellensis.*

Exstat item apud me, & in Rubra Valle, vita *B. Ida Leuuenfis*, quæ similiter fuit monialis in Ramaia.

Cum *Vallem Ducis* Henricus II. Brabantie Dux fundasset. non multo post tempore soror eius Imperatrix, cœnobium *Binderese* apud

Binderese,
circa ann.
1231.

apud Helmondam Brabantiae opidum excitavit, quod Villariensium curae pariter est commissum, temporibus Arnulfi XIII. Abbatis.

Huius loci moniales liberius viuentes *Dionysius Zeuerdonchus* Abbas Villariensis XLIIII. in ordinem redegit; adiuuante *Maria* Hungarica, Caroli V. Imperatoris sorore, Belgarum gubernatrice, & noua Abbatisfa cum monialibus ex Valle Ducis ad Binderensis monasterij; regimen euocata; vt in Chronico Villariensi fusiùs narratur.

Grande Pratum.

1231.

Ad *Grandipratense* monasterium, secundo miliari à Namurco, excitandum, monachi duodecim cum Abbate XIII. ex Villario à *Gulielmo* Abbate XI. anno 1231. missi sunt. Quibus Namurco appopinantibus, clerus Namurcensis cum populo, instituta processione, occurrit, magnaque ipsos deuotione suscepit, & ad Grandis Prati locum deduxit. Sic in Chronico manuscripto Villariensi legitur.

Iacobus de Pecoraria, Papiensis, ex Abbate S. Anastasij ad Aquas Saluias extra Urbem à Gregorio IX. creatur Cardinalis & Episcopus Prænестinus, fundauit in dicecesi sua cœnobium monialium S. Petri Paliani. Obijt Romæ 1244.

Anno 1232. à D. Godefrido Præposito Collegiatæ Ecclesiæ, quæ est Monasterij in Eyfflia, constructum est monasterium mo-

nia-

nialium in Bottenbroich, duorum milia-
rum spatio à Colonia, in Nemore, quod
vulgò Villia vocatur, loco amœno & salu-
bri.

Anno eodem moniales *Vallis Virginum* ex *Vallis*
Flobeca Aldenardam, Flandrię opidum, mi- *Virginis*
grarunt, in quo hodieque resident.

Fulco ex monacho Grandis-Silvę Ar-
chiepiscopus Tolosanus, cum annis 28. acer-
rimè contra Albigenſium hærefim concio-
natus fuiſſet, in Domino obdormit, ſuo in
monaſterio conditus.

Anno 1233. *Aulam Dei*, alio nomine, *Mo-*
naſterium Nouum, apud Snecam Friſiæ opi-
dum, *Vlboldus*, vir diues, ære ſuo proprio fun-
davit, inſtinctu *Dodonis* Abbatis quarti Vete-
ris monaſterij, qui ad hunc locum ex mona-
ſterio Syon moniales & conuerſas deduxit,
vt ex S. Bernardi inſtituto vitam ibi regula-
rem inchoarent. *Vlboldus* autem poſtmo-
dum factus eſt Conuerſus, vt vocant, in Ve-
teri monaſterio, ibique vitam in ſumma au-
ſtoritate finiuit. Sic *Andreas Cornelius* in
Friſiæ Chronicis.

Corduba vrbe per Ferdinandum Re-
gem Mauris ereptâ, *Lupus Fiterij* ad Piſori-
cam Abbas, fit illius ciuitatis Episcopus: te-
ſte Mariana lib. 12. cap. 18.

Anno eodem fundatæ ſunt duæ Abba-
tiæ in Hungaria, nimirum *Honeſta Vallis*, &

Trium Fontium. Quo anno fundatæ fuerint Abbatia S. Gothardi Sami, Peliseum, de Bellis fontibus, Mons S. Mariæ, & aliæ eiusdem regni nondum comperi.

Cœnobium Sartense, vel Salcetense Virginum, vulgò *de Sart*, in d. Tornacensi fundatum lego.

Bina Virginum huius instituti cœnobia, alterum in vrbe, alterum ad muros vrbis Ultraiectinæ, olim floruisse lego.

ANNO
1233. *S. Seruatij* monasterium ex Villa Abstemensi in urbem transtulit, dotauitque *V Villibrandus Oldenborchius* Antistes Ultraiectinus; ibidem magnifico postea tumulo conditus. Alij dicunt translationem factam per Otho- nem Episcopum, ex familia Comitum Lippiensium.

Alterius cœnobij, quod *Vallem B. Mariæ Virginis* nuncupant, exordia anno 1245. cœpisse cōperio, sub Henrico X. Veteris Campi Abbate, quod anno 1481. grauissimis damnis affectū est Maximiliano, postea Imp. Ultraiectum obsidente & oppugnante.

Heppachium, olim dictum *Heckenbachii*, in diœcesi Constantiensi situm: de quo sic Bruschius: *Subest hoc monasterium visitationi Abbatis Salernitani, medio ferè itinere inter Ochsenhusam cœnobium & Biberacum oppidum imperiale situm. Est autem inchoatum anno circiter 1233. à pijs ac religiosis duabus Begginis, qua-*

rum vna ex nobili familia Rosenburgensi, altera ex Laudenburgensi fuit nata. Ad has mox alia plurima accesserunt atque inter eas quinque nobiles, quarum parentes ipsis domicilia exstruxerunt. Priuilegia dederunt Gregorius IX. Pontif. Max. & Fredericus II. Imp. & vixere olim hoc in cœnobio centum & viginti Virgines.

Cum autem Guilielmo Imp. defuncto tota fere Germania bellis ciuilibus astuaret, & hoc cœnobium vastatum est, virginesque ob paupertatem ad parentes suos redire coactæ. Sed viginti post annos, pacato imperij statu, Rodulphi Habsburgij, Rudolphi Imp. beneficio, pristinum in locum restituta, collapsum cœnobium, auxiliantibus regulis à Bonstetten, à Freyburg, VVylter & Ellerbach, itemque Dapiferorum VValpürgensium aliorumque (quorum hic sepulcra visuntur) præclare instaurarunt. Ita Bruschius in Chronologia monast. German.

Anno 1234. studio & impensis VVenceslai Rugiæ Principis constructus est Nouus Campus in Suerinensi Episcopatu, qui sicut multis annis insigniter claruit, sic anno 1534. miserè Abbate & fratribus nudatus est, inuadentibus, scilicet Lutheranis Principibus res Ecclesiasticas, idque iuxta Euangelium, si placet credere.

Eodem anno Via cœli in Duysseren à ciue quodam Duisburgensi pro Monialibus strata est & constructa. Author Ioannes

P s Ditma-

Ditmarus in Catalogo Abbatum Campensium.

Vallis S. Bernardi, & Rotthemium, Virginum cœnobia, in agro Distemiensi apud Brabantos sita sunt. Prius quidem anno 1235, ab *Arnoldo* Disthemij Toparcha; Gregorio Pontif. Maxi. & Henrico Duce nostro adprobantibus.

Alterum à tenuibus, vt fit, initijs paulatim creuit, & vix conditorem suum nouit.

Anno 1335. fundata est Abbatia S. Saluatoris, in d. Senonensi.

Anno 1237. fundata est Abbatia *Belli loci*, in Cypro.

Velueren. Anno 1238. exstructum est monasterium in *Velueren*, Germanicum miliare à Susato *Vestphaliæ* vrbe distans, quod opera *D. Hermanni* Archiepis. *Coloniens.* an. 1493. reformatum est.

Sterckrait. Item Riulus S. Marię in *Sterckraidt*, sumptibus *Machtildis* Domine in Holt.

S. Bernardi abbatia apud Antuerpiana. In *Brabantia* celebris est Abbatia *S. Bernardi* nomine illustris, ad *Scaldim* fluuium secundo lapide ab *Antverpia* loco amenissimo sita: quæ in antiquis monumētis *Locus S. Bernardi* propriè nuncupatur. Fuit istud monasterium anno 1238. primò excitatum in pago *Vremde* apud *Liram* *Brabantia* opidū: quod inde ad ripam *Scaldis* fluuij & ad pagum

gum *Hemixen* circa annum 1245. est translatum. Fundatores habentur *Barones Grimbergani*, cognomento *Bertautij*, qui non modò Grimbergæ, sed & Machliniæ, aliorumque plurium in Brabantia locorū olim Domini fuere. In Catalogo & historia manuscripta Abbatum Villariensium, disertè notatur, dictam Abbatiam anno 1238. esse fundatam : primis monachis ex Villario aduenientibus ; quibus Dux Brabantiæ obuiam processit. Sunt qui dicunt fundatorem fuisse *Ægidium Bertautium*, qui fuit fundator Abbatiae virginum in Rosendalia : de qua suprà anno 1220.

Groningense cœnobium, apud Curtracum Flandriæ opidum, fuit primò in *Mar-ka* (qui locus Curtraco distat miliari ferè vno) à *Ioanna & Agnete*, Gualteri Rodenburgij, (viri nobilissimi, quiq̃ Balduino Flandriæ Comiti & Imperatori Constantinopolitano à Secretis, vt arbitror, fuit) filiabus ædificatum ; indeq̃ post in locum suburbanum commodiorem transmotum, per *Beatricem* Henrici I I. Brabantiæ Ducis Filiam, & Guilielmi Dampetri, ad Flandriæ principatum à matre Margaretha Constantinopolitana destinati, viduam.

De his rebus ita Meyerus in Annalibus :
anno 1239. *Ioanna & Agnes filia Gualteri*
Roden-

Rodenburgensis, protonotarij Balduini Constantinopolitani, parthenonem inchoarunt Vestalium Cistertiensium in fundo suo apud Markas, translatum postea Curtracum, vocatumq; Groeninghe.

Anno CIO. CCLXXV. Cartraci extra murum fundatum monasterium Groningense, ab Beatrice vidua Gulielmi Principis occisi Trazi-
niaci.

Beatrix porrò moriens in Groningensi hoc cœnobio est sepulta.

Cæterum Massæus in Chronicis suis, ait cœnobium istud à Margareta Constantino-
politana, Flandriæ Comitissa, constructum; quòd ipsa fortassè Beatricem filij sui viduam opibus iuuerit.

*Oliua,
Virgînū
in Hun-
nonia.*

Monasterium S. Mariæ de *Oliua*, quod est monialium, inter Binchium Hannoniæ & Niuellam Brabantiae opidum, auctorem habuit quendam eremitam, natione Brabantum: vt Guisius in MS. Hannoniæ Chronicis testatur. Fuit is Eremita sanctæ admodum conuersationis, & postmodum sacerdos à *Ioanne Bethunio*, Cameracensi Episcopo, ordinatus: qui motus sanctitate monialium Fontinellésium, ijs ipsis basilicam piorum eleemosynis à se exstructam, locumque sibi à *Berta*, illius tractus Domina, donatum, tradidit incolendum. Solentque moniales Oliuetanæ Abbati Claravallensi immediate subesse.

Obijt

Obijt autem Eremita iste anno millesi- 1240
mo ducentesimo quadagesimo, vt in tumu-
lo eius legitur. Haftenus ex Hannonicis Ia-
cobi Guisiani chronicis.

In huius cœnobij templo olim visi solet
tumulus, duarum matronarum figuras in
marmore repræsentans. Aiunt autem fuisse
monumentum nobilissimi Equitis *AEgidij*
Baronis *Trasigniaci*, & *Maria*, filia Comitis
Ostrouandia; legitimæ eius coniugis, item-
que *Gratiana*, quam Sultani Babylonij filiam
fuisse aiunt, quamque Sultano in Asia *AEgi-*
dus militans sibi iunxerat, cum *Mariam* cõ-
iugem defunctam esse (sed falsò, vt postea
compertum) intellexisset. Itaque cum *AEgi-*
dus ex Asia in patriam, *Gratiana* comitante,
rediisset, & *Mariam* adhuc superstitem re-
perisset, tradunt vtramque matronam, com-
muni consensu, Deo sese in hoc Oliuetano
cœnobio obtulisse, ibidemque obiisse; *AEgi-*
dium verò in *Camberonensi* cœnobio, mo-
nachum seu Conuersum, vt loquuntur, fa-
ctum; postea tamen iterum à Suldano Baby-
lonio ad militiam in Asiam euocatum, ibi-
demque defunctum; cor autem ipsius ad hoc
cœnobium ex Asia, vti petierat, esse trans-
missum. Exstat de his rebus siue historia siue
fabula, quam ex Italico idiomate quidam
Gallicè reddidit, & *Philippo Beno*, Burgundiæ
ac Brabantia Ducis inscripsit. hanc idem siue
alius

alius Latinam fecit, quæ in Cartusia Bruxel-
lenfi exstat manuscripta.

Cæterùm cùm ex huius loci monialibus
de dicto tumulo corâ inquireremus; respon-
sum nobis est, illum à Francis, vnâ cum tem-
plo, vastatum sæculo superiore fuisse.

Est autem Oliuæ monasterium situm apud
Mariæ-Montem, sic dictum à Maria Hun-
gariæ Regina, Caroli Quinti Imper. sore-
re, qui eò loci arcem amœnissimam ex-
struxit, ad venationes exercendas. Parcum
feu viridarium ferarum Serenissimus A L-
BERTVS Austrius septo conclusit

Boneffia.

Boneffense monasterium in Comitatu Na-
murcensi anno 1240. in vsum monialium est
excitatum, & anno 1245. ab *Innocentio IIII.*
Pontifice confirmatum anno autem 1263.
à *Guidone* Comite Namurcensi primum in
noui ædificij fundamentis saxum est collo-
catum. Anno 1461. mandato Capituli gene-
ralis Cistertiensis, & vxoris Philippi Boni
Burgundiæ Belgijque Principis hortatu, vir-
gines eius loci per Iardinetanum & Moli-
nensem Abbates in ordinem sunt redactæ.
Itaque cedente Abbatissa, & monialibus ad
varia cœnobîa dimissis, monachi sunt intro-
ducti; primusque illis Abbas datus, *Petrus*
Multorius Aloftanus, qui nono præfecturæ
anno è vita decessit, anno 1470. Ex eius loci
archiuis hæc habeto.

De

De *Gerkenfis* in Frisia cœnobij auctore sic *Gerken in Frisia.*
 Andreas Cornelius in *Frisiæ Chronicis*: an- 1240.
 no millesimo ducentesimo quadragesimo,
 apud Frisios vir quidã diues ac nobilis, no-
 mine *Gerko* florebat, qui nõ haberet liberos,
 ad honorem Dei monasterium ædificauit, in
 quo Abbas Clarocampensis; ipso petente,
 monachos, tam sacerdotes, quàm laicos, vt
 vocant, constituit, qui diuinum ibi officium
 inchoarent. Primus eius loci Abbas fuit *Vvi-*
brandus, monachus Clarocampensis, estque
 à Gerkone fundatore cœnobium istud *Ger-*
kense nuncupatum. Hactenus ille.

B. Mariæ monasterium, vulgò *Nonnarum*
monasterium, in suburbano *VVormaciensi* à
 Ludouico Pio Imp. Caroli Magni filio anno
 840. fuit olim virginum Ord. S. Benedicti.
 Quæ cùm licentiùs viueret, Ludolfus *Vvor-*
maciensis Episc. anno 1240. reformationem
 Cistertiensem induxit, ibidem in choro se-
 pultus. Ita Bruschius.

AEgidius monachus Aureæ Vallis, in
 diœcesi Treuerensi & Ducatu Luxembur-
 gensi, floret: qui scripsit *Gesta Episcopo-*
rum Leodiensium, edita Leodij an. 1612. Ex
 eodem nos desumpsimus vitam S. Alberti E-
 piscopi Leodiensis & martyris, Antuerpiæ
 in fol. editam.

S. Edmundus Archiepiscopus Cantuariens.
 an. 1246. alijs 1240. in Domino moritur, &
 Ponti-

Pontiñiaci sepelitur, Romano Martyrologio ad diem 16. Nouembris adscriptus, & ab Innocentio IV. in Diuos relatus. Exstat vita eius apud Surium ex diuersis collecta.

Sleidenhorst.

Anno 1241. in Ducatu Cliuensi iuxta Refam aptissimo loco constructum est cœnobium pro sacris Virginibus cuius nomen *Sleidenhorst*, quod studio & opera Illustrissimæ D. Catherinæ, Adolphi Cliuiæ Ducis germanæ anno 1459. reformatum est per introductas Colonia, Speculo B. Virg. vulgò Seyen moniales.

Schonenfeldia inferior, virginum illustre apud Bauaros monasteriū hoc anno in Schonenfeld ædificatur, non longè ab ostijs Lici, cum antea in *Burchaim* fuisset inchoatum. Fundatores fuere Bertholdus II. Comes à Graifspach, & vxor eius Adelhaidis: teste Hundio.

Anno 1244. Iacobus Vitriacus Aconensis Episcopus in Syria, & S. R. E. Cardinalis moritur: qui in sua Occidentali historia, capitibus 14. 15. 17. & 19. multa habet de Cisterciensibus lectu dignissima: quæ ad Chronici nostri illustrationem visum hîc fuit subnectere.

Iacobi Vitriaci testimonium de Cisterciensibus.

Cum à priscis temporibus in partibus occidentis duæ tantum fuissent regularium diuersitates, *monachi* scilic. *nigri S. Benedicti* regulam profitentes, & *Canonici albi* secundum regu-

regulam B. Augustini viuentes, postquam peccatis exigentibus primò modica negligentes paululùm cadere cœperunt, tandem ad tantam dissolutionem plures regulariũ conuentus deuenerunt, quòd viri timorati & prudentes, sub alio habitu & alijs institutis Domino militaturi ab ipsis recesserunt, sicut scriptum est: *fugite de medio Babylonis: saluet vnusquisque animam suam: qui enim tetigerit morticinium immundus erit, & qui tetigerit pietem coinquinabitur ab ea. Corruptunt enim bonos mores consortia & colloquia praua.*

Ierem. 51.

Leuit. 11.

Eccl. 13.

1. Cor. 15.

DE CISTERCIENSIBVS.

Primi igitur Cistertienses nigrum habitum in griseum commutantes, vetera reformare & noua superaddere studuerunt, non solùm à se superflua refecãtes, sed à multis licitis arctiùs abstinendo, *carnem suam cum vitijs & concupiscentijs crucifixerunt, corpus suum castigantes, & in seruitutem redigentes.* Pellibus siquidem & camisijs non vtuntur, neque femoralibus, nisi fortè cum necesse fuerit ipsos equitare: Carnes autem nisi in graui infirmitate non manducant. *Piscibus, ouis, lacte & caseo non vescuntur communiter, quandoque tamen, licet rarò, pietatis & reuelationis intuitu, pro pitantijs & summis delitijs his vtuntur.* Fratres eorum in grangijs & mansionibus extra Abbatiam

Gal. 5.

1. Cor. 9.

Cistertiensiu
vetus
abstinentia.

vinum